

КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕРАПІЇ

КАФЕДРА КЛІНІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Сучасні контексти психології особистості та психотерапевтичні підходи

Освітній рівень II (магістерського) рівня вищої освіти
(назва рівня вищої освіти)

Галузь знань C Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність C4 Психологія
(код й найменування спеціальності)

Освітня програма Психологія забезпечення ментального здоров'я

Розробник: Тетяна РЯХОВСЬКА, доктор філософії в галузі психологічних наук, доцент кафедри клінічної психології

(підпис)

Робоча програма затверджена
на засіданні кафедри

клінічної психології

протокол № 10 від 23 червня 2025 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Ірина ЛИСЕНКО
(ім'я та прізвище)

Схвалено гарантом освітньої програми Психологія забезпечення ментального здоров'я

Гарант ОП

(підпис)

Тетяна РЯХОВСЬКА
(ім'я та прізвище)

Розглянуто на засіданні Ради якості вищої освіти

протокол № 5 від 30 червня 2025 року

Голова РЯВО

(підпис)

Наталія ЗАВ'ЯЗКІНА
(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Робоча програма освітнього компонента «Сучасні контексти психології особистості та психотерапевтичні підходи» розроблена на основі Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми освітньої компоненти, затвердженої Вченою Радою Київського інституту сучасної психології та психотерапії від 22 лютого 2024 року, протокол №7.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робочу програму освітнього компонента «Сучасні контексти психології особистості та психотерапевтичні підходи» складено відповідно до освітньо-професійної програми «Психологія забезпечення ментального здоров'я» другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності С4 Психологія.

Статус освітнього компонента – обов'язковий.

Обсяг освітнього компонента – 3.0 кредитів ECTS.

Семестровий контроль – екзамен

Мета, завдання освітньої компоненти.

Метою освітнього компонента є: формування навичок глибокого аналізу та цілісного розуміння особистості у сучасному світі з позицій класичних та сучасних підходів до вивчення психології особистості.

Завданнями освітнього компонента є:

- Сформувати цілісне уявлення про роль психології особистості в системі психологічних знань, її теоретичне та практичне значення для розуміння розвитку людини;
- Сформувати навички психологічної діагностики та концептуалізації випадку з урахуванням сучасних контекстів розвитку особистості;
- Сприяти розвитку професійного психологічного мислення, творчого підходу та аналітичних навичок, необхідних для ефективної практичної діяльності.

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітнього компонента

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.
Загальні компетентності	
ЗК1.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК3.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК5.	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
ЗК6.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
Фахові компетентності	
СК1.	Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.
СК2.	Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.
СК6.	Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК8.	Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.
СК9.	Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітнього компонента

Код	Програмні результати
ПР1.	Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
ПР4.	Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.
ПР7.	Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.
ПР9.	Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.
ПР10.	Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

2. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Структура освітнього компонента

№ теми	Назва розділів і тем	Кількість годин					
		Всього	Аудит.	у тому числі			
				Лекції	Прак.	Прак. Конт.	С.р.
1	Тема 1. Особистість у вимірах психологічної науки	46	16	8	7	1	30
2	Тема 2. Психологічна характеристика особистості	44	10	-	7	3	34
Всього годин		90	26	8	14	4	64

Зміст освітнього компонента

Тема 1. Особистість у вимірах психологічної науки

Лекція 1. Особистість у системі сучасного наукового знання. Визначення поняття особистість. Предмет психології особистості. Основні напрями вивчення особистості. Базові категорії психології особистості. Підходи до розуміння структури особистості. Фактори та механізми розвитку особистості. Література [1,2,6,14]

Лекція 2. Персонологічні аспекти вчення З. Фрейда. Базові положення фрейдизму. Рівні функціонування психіки людини. Потяги та їх основні групи. Стадії психосексуального розвитку особистості. Захисні механізми Его. Література [1,2,28,29]

Лекція 3. Індивідуальна психологія А. Адлера. Основоположні постулати та концепти «індивідуальної психології». Почуття неповноцінності та його компенсація. Прагнення до переваги. Стиль життя. Соціальний інтерес та ступінь активності особистості. Типи індивідуумів (особистостей). Творче «Я». Література [1,2,11,12,13]

Лекція 4. Аналітична психологія К. Юнга. Основні концепти «Аналітичної психології». Колективне несвідоме та його зміст. Архетипи. Уявлення про психологічні функції та типи особистості. Література [1,2,34,35]

Лекція 5. Неофрейдизм. Теорія особистості Е. Фромма. Екзистенційні потреби людини. Втеча від свободи та способи подолання відчуженості. Позитивна свобода, спонтанна активність. Типи особистості. Епігенетична концепція особистості Е. Еріксона. Поняття его-ідентичності та соціальної ідентичності. Роль криз у розвитку особистості. Періодизація розвитку особистості. Література [1,2,24,31,33]

Лекція 6. Біхевіористичні та необіхевіористичні теорії особистості. Соціально-когнітивна теорія особистості. Класичний біхевіоризм. Ключові принципи біхевіоризму. Передумови виникнення біхевіоризму. Класичне обумовлення Д. Уотсона. Оперантне обумовлення Б. Скіннера. Проблема особистості в теорії соціального навчання А. Бандури. Вплив біхевіоризму та необіхевіоризм на розвиток психології особистості. Література [1,2,18,46,48]

Лекція 7. Гуманістичний напрям у психології особистості. Загальна характеристика гуманістичного спрямування психології. Теорія самоактуалізації А. Маслоу. Піраміда потреб А. Маслоу. Клієнт-центрована теорія особистості К. Роджерса. Умови самоактуалізації особистості: конгруентність, емпатія, безоцінне прийняття. Умовні цінності та їх роль у формуванні Я-концепції особистості. Екзистенційна психологія. Екзистенційні проблеми особистості. Основні концепції логотерапії В. Франкла. Свобода волі та сенс життя. Література [1,2,27,37,42]

Теми практичних (семінарських) занять освітньої компоненти

№ з/п	Назва теми	Кількість годин практичних	Кількість годин практичних контактних
1	<p>Тема 1. Особистість у вимірах психологічної науки</p> <p>Семінар1. Вступ до курсу «Сучасні контексти психології особистості та психотерапевтичні підходи». Література [1,2,6,15,45]</p> <p><i>Практична задача №1:</i> Дослідження феномену егоцентризму (аналіз експерименту Жан Піаже). Література [3,39,40]</p> <p><i>Практична задача №2:</i> Дослідження явища конформізму (аналіз експерименту Соломона Аша). Література [8,16,17]</p> <p><i>Практична задача №3:</i> Аналіз теорії А. Адлера «стиль життя». Підібрати до кожного типу найяскравішого представника (персонаж) із художнього твору (література, кіно, мультфільм). Обґрунтувати й аргументувати відповідь. Література [10,11,12,22]</p> <p><i>Практична задача №4:</i> Дослідження теорії захисних механізмів на прикладі літературного твору Антуана де Сент-Екзюпері «Маленький принц». Література [23,29,30,44]</p> <p><i>Практична задача №5:</i> Написати есе на одну із обраних тем, або на самостійно обрану тему, згідно питань курсу. Література [47,49,51,52]</p> <p><i>Індивідуальна навчально-дослідна робота – реферат.</i> Тема реферату обирається із переліку запропонованих</p>	7	1

	тем, або визначається самостійно та затверджується викладачем курсу. <i>Література [47,49,51,52]</i>		
2	Тема 2. Психологічна характеристика особистості.		
	Семінар 2. . Індивідуально-психологічні властивості особистості. Соціально-психологічна характеристика особистості. <i>Література [1,2,7,9,18,25,50]</i> <i>Практична задача №6:</i> Запропонувати оригінальний тест для визначення темпераменту, який займає всього дві хвилини. Аргументувати чому тест надійно вимірюватиме темперамент, навести приклади. <i>Література [7,25,50]</i> <i>Практична задача №9:</i> Визначення типів темпераменту на прикладах клінічних кейсів. <i>Література [7,25,50]</i>	2.5	0.5
	Семінар 3. Розвиток і формування особистості. Емоційна сфера в структурі особистості. Особливості механізмів психологічного захисту особистості. <i>Література [1,2,5,19]</i> <i>Практична задача №7:</i> Проаналізувати дослідження спрямовані на вивчення факторів, що впливають на розвиток людини, її здібностей, характеру. Запропонувати пояснення, яке знімало б протиріччя між результатами різних досліджень. <i>Література [20,41]</i> <i>Практична задача №8:</i> Проаналізувати особистісні навички, що формуються у внутрішньому діалозі, на прикладі літературного твору Льюїса Керролла «Аліса в країні чудес». <i>Література [21,38]</i>	2.5	0.5
	Семінар 4. Особистість в умовах соціалізації. Особистість у життєвому та професійному просторі. <i>Література [1,2,8,15,37]</i> <i>Практична задача №10:</i> Написати есе на тему «Що таке самопрезентація людини і якими способами ми зазвичай презентуємо себе в суспільстві». <i>Література [32,36,47,49,51,52]</i>	2	0,5
3	Екзамен. Презентація результатів Групової навчально-дослідної роботи – доповіді. <i>Література [1-55]</i>	-	1.5
Разом		14	4

Самостійна робота освітньої компоненти

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Особистість у вимірах психологічної науки. <i>Завдання 1.</i> Скласти конспект за тематичним планом з використанням теоретичного матеріалу лекцій, презентацій, рекомендованої літератури, самостійно визначених додаткових матеріалів. <i>Література [1-49]</i> <i>Завдання 2.</i> Опрацювати теоретичний матеріал для підготовки до практичних занять, контрольного тесту та екзамену. <i>Література [1-49]</i> <i>Завдання 3.</i> Систематизувати теоретичний матеріал для написання Індивідуальної навчально-дослідної роботи – реферату. <i>Література [49-55]</i>	30
2	Тема 2. Психологічна характеристика особистості.	34

	<p><i>Завдання 1.</i> Скласти конспект за тематичним планом з використанням теоретичного матеріалу лекцій, презентацій, рекомендованої літератури, самостійно визначених додаткових матеріалів. <i>Література [1-49]</i></p> <p><i>Завдання 2.</i> Опрацювати теоретичний матеріал для підготовки до практичних занять, контрольного тесту та екзамену. <i>Література [1-49]</i></p> <p><i>Завдання 3.</i> Систематизувати теоретичний матеріал для написання Групової навчально-дослідної роботи – доповіді. <i>Література [49-55]</i></p>	
Разом		64

3. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби та обладнання: екранні (електронні презентації, віртуальні зали для відпрацювання практичних навичок), комп'ютерні (комп'ютери, планшети, освітні платформи, електронні бібліотеки).

Програмне забезпечення: системне ПЗ (Операційні системи, драйвери), освітні платформи (LMS) для дистанційного навчання, керування курсами (Moodle, Zoom).

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Курс буде викладений у формі лекцій (8 год.) та практичних (14 год.)/практичних контактних занять (4 год.), організації самостійної роботи студентів (64 год.).

Під час викладання дисципліни використовуються наступні методи навчання: словесні (лекція, пояснення, бесіда), наочні (ілюстрація, демонстрація), практичні (аналіз кейсів, виконання практичних завдань), а також інтерактивні техніки та методики.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання освітнього компонента є:

Методи поточного контролю: Проводиться з метою оцінювання результатів навчання протягом семестру і включає систематичний моніторинг навчальних досягнень здобувачів. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять у формі виконання практичних завдань, розв'язання кейсів, проходження тестів та активної участі в обговореннях, в обов'язки навчального матеріалу, визначеному для кожного заняття.

- *практичні задачі* (у письмовій роботі студенту необхідно показати і теоретичні знання, і вміння застосовувати їх для розв'язування конкретних задач, психологічних проблем);
- *контрольний тест* (набір стандартизованих завдань з визначеного матеріалу, який встановлює ступінь засвоєння його студентами);
- *індивідуальна навчально-дослідна робота – реферат* (дозволяє набути навичок самостійної дослідної роботи по темі; закріпити теоретичний матеріал з психології особистості);
- *групова навчально-дослідна робота – доповідь* (дозволяє набути навичок самостійної дослідної роботи по темі, аналізувати й закріплювати теоретичний матеріал з психології особистості, оволодівати навичками публічного виступу, презентації, дискусії, аргументації та переконання) – письмова форма.

Методи підсумкового контролю: Проводиться з метою оцінювання результатів навчання наприкінці семестру, відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену, в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

- *екзамен* (групова навчально-дослідна робота – доповідь – усна форма);
- *самостійна робота* (оцінюється під час поточного контролю теми);
- *виконання умов академічної дисципліни* (оцінюється під час поточного контролю теми).

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю:

Практичні задачі 1-10. Максимальна оцінка за виконання практичної задачі становить 2 бали. Виконання завдання оцінюється за такими критеріями:

«відмінно» - 2 бали: надано повну, точну та добре аргументовану відповідь на поставлене питання. Продемонстровано глибоке розуміння матеріалу та вміння його аналізувати.

«добре» - 1 бал: відповідь є правильною по суті, але містить незначні неточності, є неповною або недостатньо аргументованою.

«незадовільно» - 0 балів: відповідь відсутня, є невірною або не відповідає суті завдання.

Контрольний тест. Тест включає 20 питань, які орієнтовані на глибоке засвоєння матеріалу, що вивчається. Час виконання тестового завдання – 20 хв. Максимальна сума балів – 10 (**0.5 бали:** за кожну правильну відповідь).

Індивідуальна навчально-дослідна робота – реферат. Тема реферату обирається із переліку запропонованих тем, або визначається самостійно та затверджується викладачем курсу. Викладене розуміння реферату як цілісного авторського тексту визначає критерії його оцінювання: актуальність теми, новизна змісту; обґрунтованість вибору джерел; ступінь розкриття сутності питання; оформлення висновків; дотримання вимог до оформлення; академічна доброчесність.

«відмінно» - 10 балів: виконані всі вимоги до написання реферату.

«дуже добре» - 8 балів: виконані всі формальні вимоги до написання. Проблема позначена, але не достатньо обґрунтована її актуальність, зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему й викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита достатньо повно.

«добре» - 6 балів: основні вимоги до реферату виконані, але при цьому допущені недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутня логічна послідовність у судженнях; не витриманий обсяг реферату; є недоліки в оформленні.

«задовільно» - 4 бали: є істотні відступи від вимог до реферування. Зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату, відсутній висновок.

«незадовільно» - 2 бали (із можливістю повторного складання): тема реферату не розкрита, виявляється істотне незрозуміння проблеми.

«незадовільно» - 0 балів: робота не виконана.

Групова навчально-дослідна робота – доповідь. Тема доповіді обирається із переліку запропонованих тем, або визначається самостійно та затверджується викладачем курсу. Доповідь подається у письмовій формі (формат – конспект). Конспект подається у вигляді систематизації актуальної на сьогоднішній день інформації по питанню, що висвітлюється.

Обсяг письмової доповіді від 2 до 5 друкованих сторінок. Критерії оцінювання враховують самостійний пошук, відбір та систематизацію інформації, її аналіз та узагальнення.

«відмінно» - 10 балів: робота демонструє глибоке розуміння теми. Використано найсвіжіші, актуальні джерела, що відображають сучасний стан питання. Інформація критично проаналізована, систематизована та узагальнена. Присутні власні висновки та порівняння різних точок зору.

«добре» - 6 балів: тема доповіді розкрита, але без глибокого занурення в деталі. Використані джерела є актуальними, але їх аналіз може бути неповним. Робота переважно є реферативним викладом інформації з різних джерел. Присутні елементи аналізу, але власні узагальнення та висновки виражені нечітко.

«задовільно» - 2 бали: тема розкрита лише частково, інформація подана фрагментарно. Використані джерела можуть бути застарілими або не повністю відповідати темі. Відсутні спроби аналізу та систематизації.

«незадовільно» - 0 балів: робота не виконана.

Форма підсумкового семестрового контролю:

Екзамен. Проводиться у форматі навчальної конференції, на якій в усній формі мають бути презентовані результати Групової навчально-дослідної роботи – доповіді, в супроводі візуального контенту у вигляді презентації. Доповідь має чітко і лаконічно проінформувати аудиторію по обраній темі, містити всю отриману в процесі дослідження інформацію і демонструвати підсумки виконаної роботи. Час усної доповіді 10 хв. Критерії оцінювання враховують самостійний пошук, відбір та систематизацію інформації, розкриття питання (проблеми), ознайомлення аудиторії з цією інформацією (подання інформації), її аналіз та узагальнення, оформлення, повні відповіді на запитання аудиторії.

«відмінно» - 10 балів: питання розкриті повністю, доповідач впевнено володіє матеріалом, може відповісти на додаткові питання на тему роботи.

«добре» - 6 балів: питання розкрито частково, доповідач демонструє невпевнене володіння матеріалом, не може відповісти на додаткові запитання.

«задовільно» - 2 бали: питання не розкриті.

«незадовільно» - 0 балів: робота не виконана.

Підсумкова оцінка самостійної роботи. Враховує вивчення навчальної та наукової літератури; матеріалів лекцій, з урахуванням порядку вивчення розділів курсу, що знаходяться у суворій логічній послідовності; систематизацію прочитаного матеріалу; підготовку до контрольних тестів та екзамену; виконання практичних завдань. Критерії оцінювання самостійної роботи є:

«відмінно» - 10 балів: здобувач міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і виконує роботу, вільно використовує набуті теоретичні знання при виконанні самостійної роботи, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

«добре» - 8 балів: здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його в самостійній роботі; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного в самостійній роботі;

«задовільно» - 4 бали: здобувач в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій

літературі, але в роботі плутає поняття, практичні завдання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; виявляє неточності у знаннях при виконанні роботи, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

«незадовільно» - 0 балів: здобувач не опанував навчальний матеріал дисципліни, не відображає в роботі правильні результати, визначення, висновки в роботі не сформовані з опорою на теоретичні знання, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не виявляються.

Виконання умов академічної дисципліни. Вчасне виконання практичних завдань, реферату та контрольних тестів з дотриманням всіх вимог: ступінь розкриття сутності питання; оформлення власних висновків; дотримання вимог до оформлення; академічна доброчесність при виконанні практичних завдань, реферату та складанні контрольного тесту. Оцінювання виконання умов академічної дисципліни базується на комплексному підході, що включає своєчасність, якість та академічну доброчесність.

«відмінно»: - 20 балів: усі практичні завдання та контрольні тести виконано та здано у встановлені терміни; завдання виконані у повному обсязі, сутність питань розкрита глибоко та всебічно; власні висновки є аргументованими, логічними та демонструють критичне осмислення матеріалу; усі роботи оформлені згідно з встановленими вимогами; повністю дотримано принципів академічної доброчесності.

«добре»: - 15 балів: більшість завдань здано вчасно, можливі незначні затримки (1-2 роботи) з поважних причин; сутність питань розкрита правильно, але можуть бути незначні неточності або недостатня глибина аналізу; власні висновки є правильними, але можуть бути недостатньо аргументованими; роботи оформлені згідно з вимогами, але наявні незначні та несистематичні помилки в оформленні; дотримано принципів академічної доброчесності.

«задовільно» - 10 балів: допущено неодноразові затримки при здачі завдань без поважних причин; завдання виконані не в повному обсязі, сутність питань розкрита поверхово; висновки є слабкими, частково або повністю неаргументованими; наявні численні помилки в оформленні робіт; зафіксовано незначні порушення академічної доброчесності (напр., некоректне цитування), які були виправлені після зауваження.

«незадовільно» - 0 балів: більшість завдань не здано або здано зі значним порушенням термінів; завдання виконані частково або не виконані; сутність питань не розкрита, продемонстровано нерозуміння матеріалу; висновки відсутні або є хибними; роботи не відповідають вимогам до оформлення; зафіксовано грубі порушення принципів академічної доброчесності.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Кількість балів	Максимальна кількість балів (сумарна)
Поточне оцінювання		
Практичні задачі 1-10	2	20
Контрольний тест 1-2	10	20
Індивідуальна навчально-дослідна робота – реферат	10	10
Групова навчально-дослідна робота – доповідь (письмова форма)	10	10
Сума балів		60

Підсумкове оцінювання з формою контролю Екзамен		
Екзамен. Групова навчально-дослідна робота – доповідь (усна форма)	10	10
Підсумкова оцінка самостійної роботи	10	10
Виконання умов академічної дисципліни	20	20
Сума балів		40
Загальна сума балів		100

Розподіл балів освітнього компоненту з формою контролю екзамен

Поточне оцінювання (бали)	Екзамен (бали)	Сума балів
60	40	100

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Для оцінювання результатів навчання застосовується 100-бальна шкала оцінювання.

Сума балів	Оцінка ECTS	Національна оцінка	
		Екзамен	Залік
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)	
74-81	C	Добре (в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок)	
64-73	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	
60-63	E	Задовільно (задовольняє мінімальні критерії)	
35-59	FX	Незадовільно (із можливістю повторного складання)	не зараховано
1-34	F	Незадовільно (із обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	

6. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Особистість у системі сучасного наукового знання
2. Персонологічні аспекти вчення З. Фрейда
3. Індивідуальна психологія А. Адлера
4. Аналітична психологія К. Юнга
5. Гуманістичний психоаналіз Е. Фромма
6. Епігенетична теорія розвитку особистості Е. Еріксона
7. Біхевіористичні теорії особистості Д. Уотсона та Б. Скіннера
8. Соціально-когнітивна теорія особистості А. Бандури
9. Гуманістичний напрям у психології особистості
10. Теорія самоактуалізації А. Маслоу
11. Клієнт-центрована теорія особистості К. Роджерса
12. Екзистенційна психологія
13. Основні концепції логотерапії В. Франкла
14. Соціокультурна психологія К. Хорні
15. Механізми психологічного захисту А. Фрейд
16. Теорії об'єктних відносин М. Кляйн, Д. Віннікотт, О. Кернберг

17. Інтерперсональний підхід Г. С. Саллівана
18. Загальна характеристика диспозиційного напрямку психології особистості
19. Диспозиційна теорія особистості Г. Оллпорта
20. Теорія типів особистості Г. Айзенка
21. Структурна теорія рис особистості Р. Кеттела
22. Загальна характеристика когнітивного підходу до особистості
23. Розвиток мислення в онтогенезі (теорія Ж. Піаже)
24. Теорія особистісних конструктів Д. Келлі
25. Теорія поля К. Левіна
26. Теорія динамічної психологічної структури особистості К.К. Платонова
27. Концепція особистості Г.С. Костюка
28. Загальна характеристика біопсихічної підструктури особистості
29. Погляди психологів на роль генетичних чинників у розвитку особистості
30. Вікові індивідні властивості та особистість
31. Статевий диморфізм і статева ідентифікація особистості
32. Основні підходи до дослідження темпераменту
33. Поняття про характер. Типологія характерів
34. Акцентуації характеру
35. Поняття про мотивацію та її місце в структурі психіки
36. Характеристика понять «розвиток» і «формування» особистості
37. Розвиток і формування самосвідомості
38. Вікові й статеві особливості емоційної сфери особистості
39. Роль емоційної сфери у діяльності, поведінці та розвитку особистості
40. Загальне уявлення про психологічний захист, його функції та різновиди
41. Особистість як об'єкт та суб'єкт соціальних відносин
42. Девіантна поведінка особистості, як комплексне порушення соціальних норм
43. Особистість у життєвому та професійному просторі. Діяльність
44. Особистість у життєвому та професійному просторі. Спілкування
45. Особистість у життєвому та професійному просторі. Психологія конфлікту

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Підручники:

1. Варій М.Й. Психологія особистості. Центр учбової літератури, Київ, 2008
2. Столяренко О. Б. Психологія особистості. Центр учбової літератури, Київ, 2012

Навчальні посібники:

3. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2012. (Розділ, присвячений когнітивному розвитку за Піаже).
4. Максименко С. Д. Генеза існування особистості. – К.: Видавництво ТОВ «КММ», 2006.
5. Максименко С. Д. Психологія розвитку особистості. – К.: «Слово», 2011.
6. Москалець В. П. Психологія особистості: навч. посіб. – К.: «Центр учбової літератури», 2013.
7. Палій А. А. Диференціальна психологія. Навчальний посібник. – К.: «Академвидав», 2010.
8. Соціальна психологія: українські та європейські виміри. / За ред. М. Слюсаревського. – К.: «Міленіум», 2020.
9. Титаренко Т.М. Сучасна Психологія особистості. Видавництво «Каравела», Київ, 2023
10. Adler, A. The Practice and Theory of Individual Psychology. – New York: Harcourt, Brace & World, 1927.

11. Adler, A. *Understanding Human Nature*. – New York: Greenberg, 1927.
12. Adler, A. *The Neurotic Constitution*. – New York: Moffat, Yard and Company, 1917. (Тут вперше вводиться поняття «стилю життя»).
13. Adler, A. *What Life Should Mean to You*. – Boston: Little, Brown, and Co, 1931. (Книга, де теорія типів та стилю життя розкривається для широкої аудиторії).
14. Allport, G. W. *Pattern and Growth in Personality*. – New York: Holt, Rinehart & Winston, 1961.
15. Hock, R. R. *Forty Studies That Changed Psychology: Explorations into the History of Psychological Research*. – Pearson, 2015.
16. Aronson, E. *The Social Animal*. – Worth Publishers, 2011. (Розділ «Conformity» детально аналізує експерименти Аша та їхні наслідки).
17. Asch, S. E. *Opinions and Social Pressure*. // *Scientific American*, 193(5), 1955, pp. 31–35. (Оригінальна, коротка та доступна стаття автора про свій експеримент).
18. Bandura, A. *Social Learning Theory*. – Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1977.
19. Berk, L. E. *Development Through the Lifespan*. – Pearson, 2017.
20. Bronfenbrenner, U. *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design*. – Cambridge, MA: Harvard University Press, 1979.
21. Carroll, L. *Alice's Adventures in Wonderland*. (Будь-яке англomовне або українське видання).
22. Corsini, R. J., & Wedding, D. (Eds.). *Current psychotherapies*. – Cengage Learning, 2010. (Розділ про Адлеріанську психотерапію, де чітко описані типи особистості).
23. Cramer, P. *Protecting the self: Defense mechanisms in action*. – Guilford Press, 2006. (Сучасний погляд на теорію та дослідження захисних механізмів).
24. Erikson, E. H. *Identity: Youth and Crisis*. – New York: W. W. Norton, 1968.
25. Eysenck, H. J., & Eysenck, M. W. *Personality and individual differences: A natural science approach*. – New York: Plenum, 1985.
26. Feist, J., Feist, G. J., & Roberts, T. *Theories of Personality*. – McGraw-Hill Education, 2017.
27. Frankl, V. E. *Man's Search for Meaning*. – Boston: Beacon Press, 1959.
28. Freud, A. *The Ego and the Mechanisms of Defence*. – London: Hogarth Press and Institute of Psycho-Analysis, 1937.
29. Freud, A. *The Ego and the Mechanisms of Defence*. – London: Hogarth Press and Institute of Psycho-Analysis, 1937. (Першоджерело теорії захисних механізмів).
30. Freud, S. *The Ego and the Id*. – The Hogarth Press and the Institute of Psycho-Analysis, 1949.
31. Fromm, E. *Escape from Freedom*. – New York: Farrar & Rinehart, 1941.
32. Goffman, E. *The Presentation of Self in Everyday Life*. – Anchor Books, 1959.
33. Horney, K. *Our Inner Conflicts: A Constructive Theory of Neurosis*. – New York: W. W. Norton, 1945.
34. Jung, C. G. *Psychological Types*. – Princeton, NJ: Princeton University Press, 1971.
35. Jung, C. G. *The Archetypes and the Collective Unconscious*. – Princeton, NJ: Princeton University Press, 1968.
36. Leary, M. R., & Kowalski, R. M. *Impression management: A literature review and two-component model*. // *Psychological Bulletin*, 107(1), 1990, pp. 34–47.
37. Maslow, A. H. *Motivation and Personality*. – New York: Harper & Row, 1970.
38. Mezirow, J. *Transformative Dimensions of Adult Learning*. – San Francisco: Jossey-Bass, 1991. (для аналізу рефлексії та внутрішнього діалогу).
39. Piaget, J. *The Language and Thought of the Child*. – London: Routledge & Kegan Paul, 1959. (Фундаментальна праця для розуміння поняття егоцентризму).
40. Piaget, J., & Inhelder, B. *The Child's Conception of Space*. – New York: W. W. Norton & Company, 1967. (Оригінальне джерело з описом експерименту «Три гори»).
41. Plomin, R., DeFries, J. C., Knopik, V. S., & Neiderhiser, J. M. *Behavioral Genetics*. – Worth Publishers, 2016. (для аналізу ролі спадковості та середовища).
42. Rogers, C. R. *On Becoming a Person: A Therapist's View of Psychotherapy*. – Boston: Houghton Mifflin, 1961.

43. Ryckman, R. M. *Theories of Personality*. – Belmont, CA: Thomson/Wadsworth, 2008.
44. Saint-Exupéry, A. de. *The Little Prince*. (Будь-яке англomовне або українське видання).
45. Schultz, D. P., & Schultz, S. E. *Theories of Personality*. – Wadsworth, Cengage Learning, 2013.
46. Skinner, B. F. *Science and Human Behavior*. – New York: Macmillan, 1953.
47. *The SAGE Handbook of Personality Theory and Assessment*. / Ed. by G. J. Boyle, G. Matthews, D. H. Saklofske. – SAGE Publications, 2008. (Може слугувати джерелом натхнення та наукових даних для обґрунтування тез есе).
48. Watson, J. B. *Psychology as the behaviorist views it*. // *Psychological Review*, 20(2), 1913, pp. 158–177.

Інформаційні ресурси:

49. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (nbuv.gov.ua): Доступ до українських наукових журналів та авторефератів.
50. Наукові статті з баз даних (Scopus, Web of Science) за ключовими словами «temperament», «five-factor model», «personality assessment».
51. Тематичні статті з наукових журналів (наприклад, «Психологія і суспільство», «*Journal of Personality and Social Psychology*»), які відповідають обраній темі есе.
52. American Psychological Association. *Publication Manual of the American Psychological Association* (7th ed.). – 2020. (Для оформлення цитувань та списку літератури в есе).
53. Coursera, edX: Онлайн-курси з психології від провідних світових університетів.
54. Google Scholar (scholar.google.com): Пошук наукових статей та книг.
55. PsycARTICLES, PsycINFO, Scopus, Web of Science: Провідні міжнародні бази даних наукових публікацій.